		lous L.	перестав гніздитись
19	Жовна зелена	Picus viridis L.	Малочисельний гніздовий вид [1]
20	Сорокопут сірий	Lanius excubitor L.	Малочисельний. Зустрічається переважно під час осінньої міграції

Література

1. Слюсар М.В. Анотований список наземних четвероногих хребетних околиць біостаціонару «Лучки» Полтавського педагогічного університету // Методичні рекомендації для студентів природничого факультету. Полтава., 2000. – 48 с.

САТУРНІЯ ВЕЛИКА (SATURNIA PYRI) В БІОЦЕНОЗАХ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ

Шикула Р.Р.
Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне

Сьогодні, коли екологічна ситуація в нашій державі залишає бажати кращого, нам, біологам надзвичайно важко залишатися осторонь проблеми зникнення колись широко розповсюджених видів живих організмів. Тотальна хімізація сільськогосподарських та лісових угідь, забруднення водних ресурсів України пестицидами та інсектицидами призвели до суттєвого зниження різноманіття фауни екосистем усіх рівнів [2]. Разом із так званими шкідниками сільськогосподарських культур та лісових насаджень ми можемо безповоротно втратити і так вже мало чисельні види: Махаон (Papilio machaon), Парусник-Подалірій (Jphiclides padalirius), Бражник-Мертва голова (Acherontia atropos), інш. Сатурнія велика, або грушева павиноочка (Saturnia pyri) лише доповнює вище наведений чорний список.

Метою нашого дослідження був моніторинг стану популяції Saturnia pyri на території Західног полісся впродовж 2007-2010 р.р., адже аналіз літературних джел відобразив відсутність свіжої інформації відносно стану даного виду не лише в межах Рівненської області, а й в Україні в цілому.

Впродовж зазначених термінів дослідження нам вдалось виявити Saturnia pyri на території наступних адміністративних територій: Рівненська область, Острожський район, с.Стадники (1 екземпляр), Здолбунівський район, м.Здолбунів (1 екземпляр); Хмельницька область, м.Шепетівка (1 екземпляр + пустий кокон), райони: Славутський с.Гориця (3 екземпляри), Староконстянтинівський с.Остропіль (1 екземпляр), Красилівський с.Васківчики (1 екземпляр),

Таксономічна належність:Клас — Комахи (Insecta), ряд — Лускокрилі (Lepidoptera), родина — Сатурнії (Saturniidae). Один з 2 видів середземноморського роду у фауні Європи та України.

Природоохоронний статус виду:Вразливий.Ареал виду та його поширення в Україні: Пн.-Зх. Африка, Пд., частково Центральна та Сх. Європа, Мала Азія, Близький Схід, Кавказ та Закавказзя, Іран. В Україні

зустрічається майже повсюдно, крім Карпат та Полісся.

Чисельність і причини її зміни: Незначна, лише на півдні у сприятливі роки локально звичайний. Причини зменшення чисельності: знищення природних біотопів (чагарників, рідколісся тощо), застосування пестицидів у лісах, парках та садах.

Особливості біології та наукове значення: : Зустрічається у широколистяних (переважно долинних та заплавних) лісах, у рідколіссі, серед чагарникових пустирів, у парках та садах. Протягом року розвивається 1 генерація. Літ імаго — у травні–червні, літають вночі. Часто прилітають на світло. Метелики не живляться. Гусінь живиться на плодових деревах, ясені, терені. Розвивається гусінь з кінця травня–червня до вересня. Заляльковується у прикореневій частині кормової рослини у твердому грушоподібному коричневого кольору коконі. Зимує лялечка.Морфологічні ознаки Найбільший метелик Європи. Розмах крил самця сягає 120 мм, самки — 150 мм. Статевий диморфізм невиразний. Крила буросірі. На кожному крилі є по одному великому очку. Очко чорне, облямоване охристорудим та чорним кільцями. Крила з кількома хвилястими лініями. Зовнішній край крил з чітко відокремленою кремовою облямівкою. Тіло та прикоренева частина крил опушені [4]. Режим збереження популяцій та заходи з охорони: Як елемент біоценозу пасивно охороняється у багатьох заповідниках пд. України.

Згідно рекомендацій укладачів «Червоної книги України» [4] ми проводимо пошук популяцій виду та рекомендуємо сворити ентомологічні заказники у місцях високої концентрації виду на встановлених нами територія з охороною природних лісових та чагарникових біотопів, забороною застосування пестицидів, пропонуємо розведення в лабораторних умовах з подальшим поверненням нового покоління в межі виявлених та нових біоценозів..

Література

1. Вервес Ю. Г., Хрокало Л. А., Павлюк Р. С., Балан П. Г. До принципів добору безхребетних тварин у Червону книгу України // Заповідна справа в Україні. – Т.5, Вип.2. – 1999. – С.48-58.
2. Поющ И. Г. Проблемы и перспективы охраны насекомых в СССР. – К.: Препринт / АН УССР, Ин-т зоологии. – 89. – 5. – 1989. – 26 с.
3. Рідкісні та зникаючі види комах і концепції Червоної книги України: Зб.наук.праць (за матеріалами доповідей наук.конфер., Київ, 29-31 березня 2004 р.). – Київ, 2005. – 157 с.
4. Червона книга України. Тваринний світ. – Київ: Українська енциклопедія, 1994. – 464 с., іл

5. Van Swaay, C.A.M., Warren, M.S. Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera). – Nature & Environment Series 99. – Strasbourgh: Council of Europe, 1999. – 387 p.

ЕКОЛОГО-ЕКОТОПІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАВУКІВ ОКОЛИЦЬ С. ПОГРЕБИ ГЛОБИНСЬКОГО РАЙОНУ.

Юр'єва К.В.
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Павуки – це організми, які в природних умовах надзвичайно поширені. Місця життя павуків включають в себе як прісні водойми, так і найрізноманітніші наземні станції [6]. Павуки дуже поширені і зустрічаються повсюди і у великій кількості [1]. Серед людей досить поширеною є думка, ніби павуки – це всюдисущі істоти, для яких абсолютно немає значення де і в яких умовах жити. Насправді ж, це зовсім не так. Можна погодитися, що павуки взагалі дійсно витримують широкий спектр коливання умов існування і створюють ефект «всюди», але конкретні окремо взяті види досить часто приурочені до тих чи інших конкретних умов [5]. Вони живуть у ґрунті, де риють нірки або займають природні порожнини [3], зустрічаються в лісах, влаштовуючи гнізда на деревах і кущах чи живучи в лісовій підстилці, оселяються на відкритих місцях серед трав'янистої рослинності. Є види, що живуть лише поблизу водойм. Нарешті, є й такі павуки, які пов'язані із житлом людини і зустрічаються переважно в будинках і надвірних будівлях [1]. Отже, як ми бачимо, павуки опанували різні екотопи.

В околицях с. Погреби Глобинського району поширені такі екосистеми: посадки, заплавний ліс, луки, степи та агроценози (поля, огороди, сади, виноградники). Матеріал колекції, відповідно, був зібраний в цих екосистемах та в синантропній зоні.

Як відомо, абсолютно всі павуки є хижаками, і для того щоб зловити здобич, значна їх частина використовує павутинні сіті. Такі павуки, в міру своїх особливостей, мешкають на деревах, чагарниках (для того, щоб було до чого прикріпити ловчу сітку) і, відповідно, займають такі екосистеми, як ліси, посадки. Не секрет, що в природі все «продумано» і збалансовано. Не дарма значна частина видів павуків обрала саме такі екосистеми. Адже ліси – це цілісна, багата екосистема з насиченим життям, в тому числі і комахами, які і є основним джерелом їжі для павуків. Визначаючи лісові види не можливо простежити приуроченість і перевагу якоїсь певної родини. Значна частина родин має таких представників, зокрема Argiopidae, Tetragnathidae, Theridiidae та ін. І нарешті, типові представники лісів, лісосмуг: Araneus ocellatus, Tetragnatha solandri, Diplostyla dorsalis, Stemonyphantes lineatus, Theridium tepidariorum, T. pictum, T. impressum.

Значна частина видів павуків представлена і в лучних екосистемах, причому як трав'янистих, так і з деревно-кущовими представниками. Види, що тут мешкають комфортно себе почувають при підвищеній вологості, адже луки характеризуються підвищеним зволоженням повітря та ґрунту. Трав'яниста рослинність лук має свою багаточисельну фауну павуків. Вони плетуть свої сіті або ж при землі у густому травостої (полюючи на бігаючих комах), або натягують їх від однієї високої рослинки до іншої. Також павуки живуть і на деревах, натягуючи свої ловчі сітки від гілочки до гілочки